

Äriseadustiku ja maksukorralduse seaduse muutmise ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus

- I. Hetkeolukord ning tehtud uuringud
- II. Probleem, sihtrühm ja eesmärk
- III. Kaalutud lahendused
- IV. Kavandatav õiguslik regulatsioon
- V. Määratletud mõjud
- VI. Väljatöötamise tegevuskava

I. Hetkeolukord ning tehtud uuringud

1. Kehtiv regulatsioon	<u>Majandusaasta aruande esitamise kohustus maakohtu registriosakonnale</u> <u>Äriseadustiku (ÄS) § 97¹ lõiked 1 ja 2 (täisühing)</u> (1) Majandusaasta aruande kinnitavad osanikud. Juhul kui täisosanikuks on osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu või mittetulundusühing, esitatakse kinnitatud majandusaasta aruanne koos vandeaudiitori aruandega, kui audiitorkontroll on kohustuslik, kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepanekuga ja müügitulu jaotusega äriregistrile kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. (2) Koos majandusaasta aruandega esitatakse äriregistrile andmed käesoleva seadustiku § 97 1. lõike kohaselt otsustatud jaotamisele kuuluva kasumiosa suuruse kohta või andmed § 97 4. lõike kohaselt kaetud kahjumi suuruse kohta, kui see teave ei ilmne majandusaasta aruandest. Kui kasumi jaotamise või kahjumi katmise otsus võetakse vastu pärast majandusaasta aruande esitamist, siis esitatakse eelnimetatud andmed koos järgmise majandusaasta aruandega. <u>ÄS § 179 lg 4 (osaühing)</u> (4) Juhatus esitab kinnitatud majandusaasta aruande koos kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepanekuga, müügitulu jaotusega ja vandeaudiitori aruandega, kui audiitorkontroll on kohustuslik, äriregistrile kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Koos majandusaasta aruande esitamisega

teatab juhatus äriregistrile, missugusel käesoleva seadustiku §-s 176 nimetatud viisil on osanikud otsustanud kahjumi katta. Kui võrreldes eelmise majandusaasta aruande kinnitamise ajaga on osanike andmed muutunud, esitatakse koos majandusaasta aruandega ka uus osanike nimekiri majandusaasta aruande kinnitamise seisuga. Nimekirjas tuleb märkida § 182 1. lõikes nimetatud andmed, osaniku aadressi asemel näidata üksnes elu- või asukohariik.

ÄS § 334 lg 2 (aktsiaselts)

(2) Juhatus esitab kinnitatud majandusaasta aruande koos kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepanekuga, müügitulu jaotusega ja vandeaudiitori aruandega äriregistrile kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Koos majandusaasta aruande esitamisega teatab juhatus, missugusel käesoleva seadustiku §-s 301 nimetatud viisil on üldkoosolek otsustanud kahjumi katta.

ÄS § 388 lg 2 (välismaa äriühingu filiaal)

(2) Välismaa äriühingu filiaali juhataja peab ühe kuu jooksul arvates äriühingu majandusaasta aruande kinnitamisest või seitsme kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest esitama filiaali asukohta äriregistrile äriühingu audiitorkontrolli läbinud ja kinnitatud majandusaasta aruande. Aruande esitamise nõuet ei kohaldata Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi äriühingutele, kelle majandusaasta aruannet ei pea asukohariigi õigusaktide kohaselt avalikustama.

Mittetulundusühingute seadus (MTÜS) § 36 lg 5

(5) Juhatus esitab registrile kinnitatud majandusaasta aruande koos andmetega aruandeaasta põhitegevusala kohta äriseadustiku § 4 lõike 6 alusel kehtestatud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori kohaselt kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Andmete esitamisel aruandeaasta põhitegevusala kohta lähtutakse tegevusalast, millele on aruandeaastal kulutatud kõige rohkem töötunde või muid ressursse.

Sihtasutuste seadus (SAS) § 34 lg 4

(4) Juhatus esitab registrile kinnitatud majandusaasta aruande koos andmetega aruandeaasta põhitegevusala kohta äriseadustiku § 4 lõike 6 alusel kehtestatud

Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori kohaselt ja audiitorkontrolli kohustuslikkuse korral koos vandeaudiitori aruandega kuue kuu jooksul majandusaasta lõppemisest arvates. Andmete esitamisel aruandeaasta põhitegevusala kohta lähtutakse tegevusalast, millele on aruandeaastal kulutatud kõige rohkem töötunde või muid ressursse.

Tulundusühistuseadus (TÜS) § 72 lg 3

(3) Juhatus esitab kinnitatud majandusaasta aruande koos kasumi jaotamise ettepaneku, müügitulu jaotuse ja vandeaudiitori aruandega, kui audiitorkontroll on kohustuslik, või revidendi arvamusena elektrooniliselt äriseadustiku § 67 lõike 4 punkti 1 alusel justiitsministri määrusega kehtestatud korras äriregistrile kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest.

Erakonnaseadus (EKS) § 12⁹ lg 2

(2) Erakonna üldkoosolek või põhikirja järgi seda asendav organ kinnitab igal aastal erakonna majandusaasta aruande ja esitab selle mittetulundusühingute seaduse § 36 lõike 5 ja § 78 lõike 3 kohaselt ilma põhitegevusala andmeteta. Erakond esitab majandusaasta aruande koos vandeaudiitori aruandega, kui audiitorkontroll on kohustuslik, hiljemalt 30. juuniks kohtu registriosakonnale, kes avalikustab aruande mittetulundusühingute ja sihtasutuste veebipäringusüsteemis.

Trahvimise alused majandusaasta aruande esitamisega hilinemisel või esitamata jätmisel

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 46 lõiked 1 ja 2-4

(1) Kui kohtul on käesolevas seadustikus sätestatud juhul õigus määrata rahatrahv, võib selle määrata kuni 3200 eurot ulatuses, kui käesolevas seadustikus ei ole ette nähtud teisiti. Trahvi suurust määrates arvestab kohus isiku varalist seisundit ja muid asjaolusid.

(2) Isikule võib trahvi määrata üksnes siis, kui talle on tehtud trahvihoiatatus, välja arvatud juhul, kui eelnev hoiatamine ei ole võimalik või mõistlik.

(3) Kohustuse rikkumise eest isikule määratud trahv ei vabasta teda kohustuse täitmisest. Kui kohustust pärast trahvi määramist ei täideta, võib määrata uue trahvi.

(4) Trahvitule või tema esindajale toimetatakse viivitamata kätte trahvimääruse ärakiri.

TsMS § 601

(1) Kui kohtul on põhistatud andmeid selle kohta, et registrisse on kantud valeandmeid või et andmed, mis seaduse kohaselt tuleb kohustuslikult registrisse kanda, on esitamata jäetud, teeb kohus määruse, millega kohustab andmete esitamiseks kohustatud isikuid trahvi ähvardusel esitama õigeid andmeid või esitama määruse kohta vastuväite. Kohus võib trahvi määrata ka muul seaduses sätestatud juhul.

(2) Kui kohtu määratud tähtaja jooksul kohustust ei täideta ega esitata ka vastuväidet, teeb kohus trahvimääruse ja kordab varasemat määrust andmete esitamise kohta koos uue trahvi määramise hoiatusega. Kohus toimib sel viisil seni, kuni kohustus täidetakse või esitatakse määruse kohta vastuväide.

(3) Kui kohtu määratud tähtaja jooksul esitatakse määruse kohta vastuväide, milles toodud asjaolud vajavad lähemat selgitamist, kutsub kohus asjaosalised välja asjaolude selgitamiseks.

(4) Kui kohus peab esitatud vastuväidet põhjendatuks, tühistab ta oma varasema määruse või vähendab trahvi.

(5) Kui vastuväide ei ole põhjendatud, teeb kohus trahvimääruse ja uue määruse kohustuse täitmise kohta. Uues määruses ettenähtud tähtaeg ei hakka kulgema enne määruse peale määruskaebuse esitamise tähtaja möödumist.

(6) Kui korduvale määrusele esitatakse põhjendatud vastuväide, võib kohus ühtlasi tühistada varem tehtud trahvimääruse või trahvi vähendada, kui see on põhjendatud.

(7) Trahvi määramisel jätab kohus määruses ka menetluskulud asjaosaliste kanda.

(8) Trahvimääruse peale võib trahvitud isik esitada määruskaebuse. Ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse kohta ei saa Riigikohtule edasi kaevata.

Äriseadustiku (ÄS) § 71 lg 1-2¹

(1) Seaduses ettenähtud andmete esitamata jätmise või valeandmete esitamise korral võib registripidaja ettevõtjat ja kõiki andmete esitamiseks kohustatud isikuid trahvida tsiviilkohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras, sõltumata sellest, kas need andmed kuuluvad registrisse kandmisele või mitte.

(2) Kui seaduses ettenähtud andmeid ei esitata registripidajale seaduses ettenähtud tähtaja jooksul, võib registripidaja trahvida ilma tsiviilkohtumenetluse seadustikus nimetatud hoiatusmäärust tegemata.

(2¹) Trahv määratakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud ulatuses, aga mitte vähem kui 200 eurot.

Mittetulundusühingute seaduse § 76

Registriale kohaldatakse äriseadustiku § 22 lõikeid 4 ja 6, § 26, 27, 32 ja 32¹, § 33 lõikeid 1¹, 1², 4–10, 13 ja 14, § 43–46, 50 ja 52, § 53 lõikeid 1–3, § 55 ja 56, § 57 lõiget 1, § 58, § 59 lõikeid 5 ja 6, § 63, 63¹ ja 66–71, § 511¹ ja 511² ning § 541 lõikeid 1¹ ja 4.

Järelevalvetoimingud ja registrist kustutamine majandusaasta aruande esitamata jätmisel

ÄS § 60 (analoogne regulatsioon sisaldub MTÜS § 36¹ ja SAS § 34¹)

(1) Kui osaühing, aktsiaselts või tulundusühistu ei ole registripidajale seaduses sätestatud tähtaja möödumisest alates kuue kuu jooksul esitanud nõutavat majandusaasta aruannet, kohustab registripidaja teda registrist kustutamise hoiatusel esitama majandusaasta aruande määratud tähtaja jooksul, mis peab olema vähemalt kuus kuud.

(2) Kui äriühing ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul esitanud majandusaasta aruannet ega esitanud ja põhistanud registripidajale mõjuvat põhjust, mis takistab tal aruannet esitamast, võib registripidaja avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded teate majandusaasta aruande esitamata jätmise kohta ettenähtud aja jooksul ning kutsuda äriühingu võlausaldajaid üles teatama oma nõuetest äriühingu vastu ja taotlema likvideerimismenetluse läbiviimist kuue kuu jooksul, alates teate avaldamisest koos hoiatusega, et vastasel korral võidakse äriühing registrist kustutada

	likvideerimismenetlusteta. (3) Kui äriühing käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teate avaldamisest alates kuue kuu jooksul ei ole esitanud registripidajale majandusaasta aruannet ega esitanud ja põhistanud registripidajale mõjuvat põhjust, mis takistab tal aruannet esitamast, ning äriühingu võlausaldajad ei ole taotlenud äriühingu likvideerimist, võib registripidaja äriühingu äriregistrist kustutada, järgides käesoleva seadustiku § 59 lõikes 4 sätestatud. (3¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kohtumäärus äriühingu registrist kustutamiseks toimetatakse äriühingule kätte. Äriühingul on õigus 30 päeva jooksul määruse kättetoimetamisest arvates esitada sellele määruskaebus. Äriühingu registrist kustutamise kannet ei tehta enne, kui on möödunud kohtumääruse või kandemääruse vaidlustamiseks ettenähtud tähtaeg või vaidlustamise korral on kohtumenetlus lõppenud. Käesolevas lõikes ettenähtud juhul ei kohaldata tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 599 teises lauses sätestatud. (4) Kui äriühingu võlausaldaja või äriühing käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teate avaldamisest alates kuue kuu jooksul esitab äriühingu likvideerimise taotluse, otsustab registripidaja äriühingu sundlõpetamise. (5) Kui pärast äriühingu registrist kustutamist ilmneb, et äriühingul oli vara ja vajalikud on likvideerimisabinõud, võib registripidaja otsustada likvideerimise. Äriühingu võlausaldaja nõudel võib likvideerimise pärast äriühingu registrist kustutamist ette võtta üksnes juhul, kui registripidaja ennistab võlausaldaja jaoks likvideerimise taotlemise tähtaja tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud korras. <u>SAS § 14 lg 3:</u> (3) Registrile kohaldatakse mittetulundusühingute seaduses sätestatud.
2. Seotud strateegiad ja arengukavad	Probleemiga seotud strateegiad ja arengukavad puuduvad.
3. Tehtud uuringud	2013. a kevadel tellis Justiitsministeerium aktsiaseltsilt EMOR telefoniküsitluse, et selgitada välja, mis on majandusaasta aruannete maakohtu registriosakonnale esitamata jätmise peamine põhjus. Aruande esitamise hilinemisega seotud põhjuseid selle küsitluse raames ei uuritud. Küsitluse sihtgrupiks olid need juriidilised isikud, kes ei olnud maakohtu registriosakonnale

esitanud oma 2010. ja 2011. aasta majandusaasta aruannet. Küsitlus viidi läbi 500 juriidilise isiku seas.

Küsitluse tulemusel selgusid peamised põhjused, miks aruannet ei esitatud:

- **64%** vastanutest ei ole oma majandusaasta aruannet esitanud põhjusel, et sel perioodil majandustegevust ei toimunud;
- **8%** vastanutest ei esitanud aruannet, kuna raamatupidaja puudus ja raamatupidamisteenuse sisseostmine on kallis;
- **7%** vastanutest ei esitanud aruannet, kuna ei osata aruannet elektrooniliselt esitada.

Uuringu tulemustega saab lähemalt tutvuda Justiitsministeeriumi kaudu.

Kommentaariks aruande esitamata jätmise peamise põhjuse kohta (ei oldud kursis, et majandusaasta aruanne tuleb esitada ka siis, kui majandustegevust ei toimu) tuleb märkida, et Justiitsministeerium on oma teavitustes ja meeldetuletustes majandusaasta aruande esitamise kohta rõhutanud alati, et aruanne tuleb esitada ka juhul, kui majandustegevust ei toimu. Samuti on see eraldi välja toodud Justiitsministeeriumi kodulehel olevas teabes <http://www.just.ee/et/eesmargid-tegevused/praktilisi-nouandeid/osauhing> ning Registrate ja Infosüsteemide Keskuse (edaspidi *RIK*) kodulehel majandusaasta aruande esitamist puudutavas teabes <http://www.rik.ee/et/ettevotjaportaal/majandusaasta-aruanne>. Aruande esitamiseks kohustatud isikute sellealast teavitamist jätkatakse ka edaspidi.

Mis puudutab aruandekohustuslaste poolt väljatoodud põhjust, et nad ei oska aruannet elektrooniliselt esitada, st et see on väidetavalt nende jaoks keeruline, märgime, et RIK viis 2010. aastal, mil aruande elektroonilise esitamise kohustus jõustus, kasutajate seas läbi rahulolu-uuringu. Küsimustiku koostamise eesmärgiks oli saada tagasisidet aruandlussüsteemi mugavuse kohta, millised probleemid kasutajatel esinesid, mis kasutajatele süsteemi juures meeldis ning millised ettepanekud tekkisid, et süsteemi paremaks muuta. Uuringust võttis osa 2230 aruandekohustuslast.

Peamised probleemid, mis tol korral kasutajate poolt välja toodi:

- **16,4 %** vastajatest tekkisid probleemid erinevate veateadetega, mida iseseisvalt parandada ei osatud
- **14,1 %** vastajatest ei osanud liikuda süsteemi erinevate etappide vahel
- **13,3 %** vastajatest esines probleeme digitaalalkirjastamisel

- **10,6 %** vastajatest ei osanud täita etteantud vorme
- **6,9 %** esines probleeme aruandluskeskkonda sisenemisel
- **23,6 %** vastajatest probleeme ei esinenud

Aruandluskeskkonna positiivsed küljed, mis kasutajate poolt välja toodi:

- Aja kokkuhoid vormistamise arvelt – aruande koostaja saab keskenduda aruande sisulisele poolele
- Võimalik aruannet koostada ning esitada igal ajal ja igal pool
- Automaatkontroll ning veateated – tekitasid vastajates kindlustunde, et koostatav aruanne on korrektne
- Täpsed etteantud vormid, mis ühtlustavad esitatavad aruanded
- Järgmise aasta aruannet täites on eelmise perioodi veerg eeltäidetud
- Dupleeriva aruandluse vähenemise lootus
- Audiitor saab aruande koostamist pidevalt jälgida ning jooksvalt nõu anda

Aruandluskeskkonna negatiivsed küljed, mis kasutajate poolt välja toodi:

- Kaob ära aruande omanäolisus
- Automaatvormistus ei meeldi
- Väikeettevõtjate ja MTÜ-de jaoks on etteantud vormid keerulised (eriti ettevõtjate jaoks, kellel majandustegevus puudub)
- Liiga ranged etteantud vormid põhjaruannete puhul
- Materiaalse põhivara lisa keeruline ülesehitus – sisuline ülesehitus on harjumatu ja segane, vormiliselt väga suur tabel, mis teeb täitmise väga ebamugavaks
- Kõik esindusõiguslikud isikud peavad aruande digitaalallkirjastama, et aruannet esitada saaks (probleemideks kadunud juhatuse liikmed, id-kaardid, skaneerimisvõimaluse puudumine, allkirjastamine välismaalastest juhatuse liikmete puhul)
- Liiga lühike kohanemisaeg uue süsteemiga

Uuringu täpsemate tulemustega on võimalik tutvuda RIK-i kaudu.

Aruandluskeskkond on kasutusel olnud juba 5 aastat. Selle aja jooksul on keskkonda pidevalt täiendatud ja kasutajasõbralikumaks muudetud. Arendustöö jätkub ka edaspidi. Samuti oleme saanud tagasisidet raamatupidajate ja audiitorite esindajatelt, et aruandluskeskkond on tasemel ning jõukohane kasutamiseks ka ettevõtjale, kes teeb oma raamatupidamist ja esitab majandusaasta aruande ise ilma raamatupidaja abita. Samuti pakub RIK aruandluskeskkonna kasutajatele kasutajatuge nii e-posti kui ka telefoni teel.

	Majandusaasta aruannete õigeaegse esitamata jätmisega seonduvaid probleeme ja tagajärgi on korduvalt arutatud ministeeriumite esindajate, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (KTK), Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni, Teenusmajanduse Koja, Eesti Panga, Tervisearengu Instituudi, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu, Audiitorkogu, Raamatupidajate Koja ning Statistikaameti esindajatega erinevatel ümarlaudadel ja kohtumistel. Kohtumiste protokollidega saab tutvuda Justiitsministeeriumis. Majandusaasta aruannete esitamisega seotud järelevalve probleeme lahatakse igal aastal ka Eesti meedias, nt 18.06.2013 Äripäevas ilmunud Kadri Põlendiku artikkel „Majandusaasta aruannete esitamine on ebapopulaarne“, 13.08.2013 Äripäevas ilmunud artikkel „Idee: aastaaruande esitamine hilinejatele tasuliseks“ jne.

II. Probleem, sihtrühm ja eesmärk

4. Probleemi kirjeldus ja selle tekke põhjus	Kehtiva seaduse kohaselt peavad registrisse kantud äriühingud, mittetulundusühingud ja sihtasutused esitama maakohту registriosakonnale oma majandusaasta aruande ja selle juurde lisatavad dokumendid hiljemalt kuus kuud pärast majandusaasta lõppu. Välismaa äriühingu filiaalid esitavad ühe kuu jooksul arvates äriühingu majandusaasta aruande kinnitamisest või seitsme kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest registripidajale välismaa äriühingu majandusaasta aruande (ÄS § 97¹ lg 1, § 179 lg 4, § 334 lg 2, § 388 lg 2, MTÜS § 36 lg 5, SAS § 34 lg 4, TÜS § 72 lg 3, EKS § 12⁹ lg 2, AÜS § 10 lg 2¹, KiKoS § 25¹, KÜS § 15 lg 4). Majandusaasta aruanne tuleb maakohту registriosakonnale esitada elektrooniliselt (ÄS § 32 lg 3, MTÜS § 78 lg 3, SAS § 14 lg 5). Igal aastal on Justiitsministeerium kevadel enne majandusaasta aruande esitamise tähtaega teinud aruande esitamistähtaja saabumise kohta pressiteate ning koostöös RIK-iga saatnud meeldetuletuse kõikidele aruande esitamiseks kohustatud isikute e-posti aadressidele, kellel meeldetuletuse saatmise hetkel aruanne veel esitamata on. Meeldetuletuste saatmine on igal aastal toimunud Justiitsministeeriumi vastava valdkonna ametniku initsiatiivil, kes on koostanud teate teksti ja leppinud meeldetuletuse väljasaatjaga kokku, kellele teade saadetakse ning millised on teate väljasaatmise reeglid. Nimekirja adressaatidest, teate saatmise testimise ja reaalse postitamisega on tegelenud RIK. Kuna selliste teadete saatmiseks ei ole automatiseeritud lahendust, on see RIK-ile aeganõudev töö. Välja on töötatud küll elektrooniline teavituste kalender, mille kaudu erinevad ametkonnad juriidilistele isikutele erinevaid teateid ja meeldetuletusi saavad saata, kuid teavitused edastatakse kasutajale, kes on suunanud riigiportaalis

eesti.ee ametliku e-posti kujul registrikood@eesti.ee või isikukood@eesti.ee reaalselt kasutatavale e-posti aadressile. Kui nimetatud e-posti aadress reaalselt kasutatava e-posti aadressiga ühendatud ei ole, siis teavitus adressaadini ei jõua. Seetõttu on hetkel teavituste kalendri kasutegur selliste meeldetuletuste saatmisel väike.

Aruannete esitamise tegelik praktika mitme aasta vältel on olnud see, et ligikaudu 60% aruandekohuslastest esitab oma majandusaasta aruande maakohtu registriosakonnale õigeaegselt ja umbes 20% esitab oma aruande hilinemisega. Umbes 20% aruandekohuslastest oma majandusaasta aruannet erinevatel põhjustel ei esita.

Aruande esitamise aasta	Aruandekohustuslaste arv kokku	Õigeaegselt aruande esitanute arv	Osakaal %-na
2011	131580	76402	58%
2012	138426	79417	57%
2013	146507	86878	59%
2014	156449	92811	59%

Dubleerivat majandusaasta aruande esitamise kohustust Eestis ei ole – registripidajale esitatud majandusaasta aruande andmeid kasutab oma tööks nii era- kui avalik sektor. Kui 40% aruannetest laekub hilinemisega või ei laeku üldse, on häiritud ka nende asutuste töö, kes aruannete andmeid oma tööks vajavad.

Registripidajal on justiitsministri 19.12.2012. a määruse nr 60 „Kohtu registriosakonna kodukord“ § 213 lg 4 kohaselt majandusaasta aruannete läbivaatamiseks aega viis kuud. Aruande esitamata jätmisel võib, aga ei pea registripidaja ÄS § 71 kohaselt trahvida ettevõtjat ja kõiki andmete esitamiseks kohustatud isikuid ilma hoiatamata. Vastavalt kehtivale seadusele ei tohi määratav trahv olla väiksem kui 200 eurot ja suurem kui 3200 eurot. Äriseadustiku säte trahvimise kohta kohaldub ka mittetulundusühingutele ja sihtasutustele (MTÜS § 76, SAS § 14 lg 3). Trahvi määramine on registripidaja diskretsiooniõigus, ehk registripidaja otsustab ise, kas üldse, kellele ja kui suure seadusega ettenähtud piires trahvi ta kohaldab. Trahvi kohaldamine on registripidajale aga aja ja ressursimahukas protseduur, sest trahvimäärus tuleb TsMS § 46 lg 4 kohaselt kätte toimetada. Kui trahvi ei tasuta, saadab registripidaja trahvi sundtäitmisele. Trahvi tasumine ei vabasta aga aruande esitamiseks kohustatud isikut majandusaasta aruande esitamisest. Kui kohustust pärast trahvi määramist ei täideta, võib registripidaja määrata uue trahvi. Praktikas hakatakse aruande esitamata jätnud ettevõtjaid trahvima alles sügisel. Kui aruanne on trahvide tegemise ajaks esitatud, ei ole seni peetud vajalikuks selliseid hilinejaid trahvida. On olnud aastaid, mil registripidaja ei ole massilist trahvimist aruande esitamata jätmise eest läbi viinudki. Seetõttu on ka aruandluskohustuslastel kergem võtta riski ja aruannet mitte esitada, sest hirmu, et kohustuse õigeaegsele täitmata jätmisele kindlasti trahv järgneb, ei ole. Samuti ei esita oma majandusaasta aruannet need, kes soovivadki, et nad registripidaja algatusel registrist aruande

mitteesitamise eest kustutatakse.

Majandusaasta aruannete esitamise üle teostatav järelevalve on vaid osa registripidaja tööst. Registriosakonnad on oma peamiseks tegevusvaldkonnaks pidanud seni siiski registripidamist ehk avalduste menetlemist ja kannete tegemist. Kuna suurem osa nii aja- kui inimressursist kulub registripidamisele, on sellest tulenevalt jäänud vähem ressursi aruannete esitamise üle teostatava järelevalve tegemiseks. Igal aastal on nii avalduste kui ka registrikannete arv tõusnud. Registriosakondade koosseise ei ole aga suurendatud. Kuna ka majandusaasta aruande esitamiseks kohustatud isikute arv registris igal aastal tõuseb, jääb aruannete esitamisega seotud järelevalvega tegelemiseks üha vähem ressursi.

Kokkuvõtvalt tuleb märkida, et peamiseks probleemiks on need isikud, kes esitavad oma majandusaasta aruande hilinemisega või ei esita üldse, sest selle tulemusel on häiritud väga paljude asutuste töö. Eelkõige on takistatud nende asutuste töö, kes kasutavad majandusaasta aruannete andmeid erinevate majandusanalüüside, võrdluste, statistika ja kokkuvõtete tegemiseks, näiteks Statistikaamet, Eesti Pank. Lisaks siseriikliku statistika koostamisele on Statistikaamet kohustatud esitama Eestit puudutavaid andmeid ka Eurostatile ja Euroopa Keskpangale. Samuti kasutavad Statistikaameti töö tulemusi oma tegevuses ka teised asutused, organisatsioonid ja teadlased, kel lasub samuti kohustus edastada andmeid erinevatele Euroopa institutsioonidele. Samuti on terve rida asutusi, kes kasutavad majandusaasta aruande andmeid kindla sektori uurimiseks ja analüüsiks, näiteks Tervise Arengu Instituut tervishoiu alase majandustegevuse analüüsiks. Aruande andmete laekumise puudulikkus mõjutab selgelt nende alusel koostatud analüüside, võrdluste ja kokkuvõtete kvaliteeti ning täpsust ja mõjutab seeläbi pilti Eesti majanduskeskkonna tegelikkusest laiemalt.

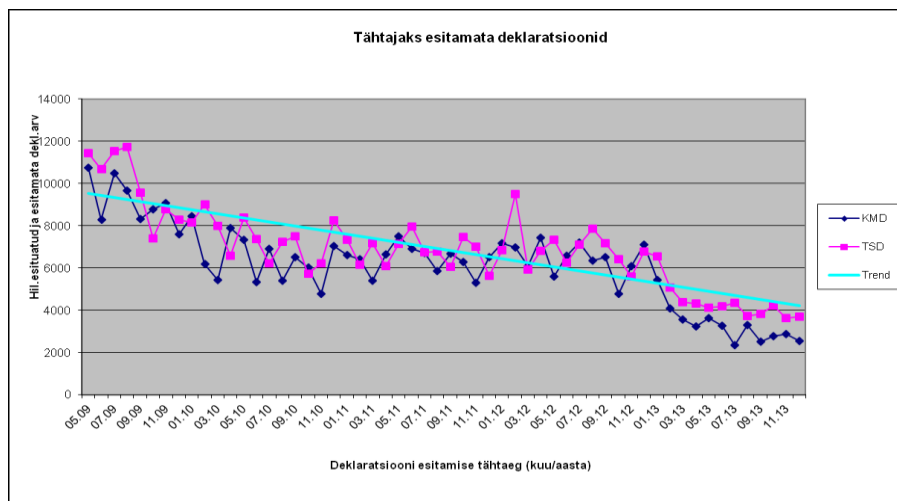
Vajalik on leida lahendus, kuidas mõjutada majandusaasta aruande esitamiseks kohustatud isikuid esitama oma aruanne õigeaegselt. Kuna aruande esitamisega hilinejaid on igal aastal hinnanguliselt 20%, tuleks leida lahendus just nende käitumise muutmiseks. Mõõname, et isikute osas, kes majandusaasta aruannet registrist kustutamise eesmärgil teadlikult ei esitagi, me kõnesolevas väljatöötamiskavatsuses väljapakutud lahenduse kaudu aruannet esitama mõjutada ei saa. Majandusaasta aruande esitamata jätmine on ka üks peamisi juriidiliste isikute registrist kustutamise põhjuseid. Sellist kustutamiskannete arvu illustreerib allolev tabel.

Aasta	Kustutatud FIE-de ja juriidiliste isikute arv	Juriidilised isikud, kes on kustutatud põhjusel, et majandusaasta aruanne on esitamata
2010	3250	1205
2011	5161	3212
2012	9720	7667
2013	10177	8006
2014	1759	532

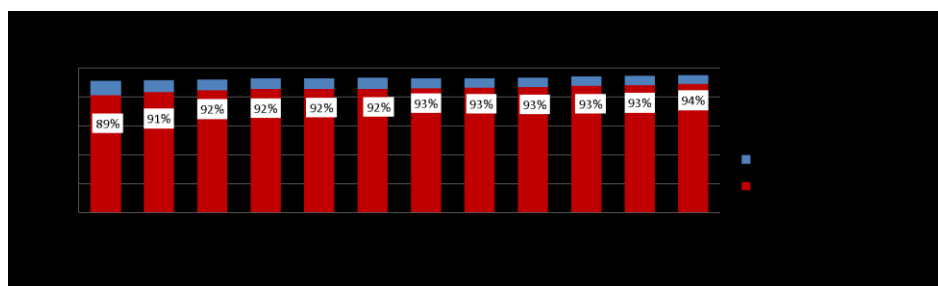
	Kehtiv regulatsioon, mis võimaldab aruande esitamisega hilinejaid ja mitteesitajaid trahvida, probleemi lahendamisele kaasa ei aita, sest registripraktika on trahvide määramisel ebaühtlane, kuna trahvi määramine ja selle suurus on seotud kohtunikuabi diskretsiooniõigusega. Ka aastate lõikes on trahvimise praktika olnud erinev. On olnud aastaid, mil massilist aruandluskohustuslaste trahvimist ei olegi läbi viidud. Justiitsministeeriumil on täidesaatva riigivõimu organina keeruline registriosakonna kui kohtu praktikat ja tõekspidamisi muuta ning suunata. Samuti puudub täna süsteem, mis jälgiks majandusaasta aruande esitamise kohustuse meeldetuletuste/hoiatuste saatmise ja aruande esitamise kohustuse täitmise või mittetäitmise vahelist seost. Probleem ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.
5. Sihtrühm	Puudutatud sihtrühma võib jagada kolme gruppi. Peamiselt puudutab tekkinud probleem neid asutusi ja isikuid, kes kasutavad oma tööks majandusaasta aruandeid ja kellele on aruannete õigeaegne esitamine töö õigeaegse valmimise ja kvaliteetse tulemuse seisukohast oluline. Selliste asutuste ja isikute arvu ei ole võimalik täpselt välja tuua, sest meil puudub sellekohane ülevaade. Suuremate ja olulisemate andmekasutajate seas võib välja tuua Statistikaameti, Eesti Panga, erinevad ministeeriumid. Järelevalvega majandusaasta aruande esitamise üle tegelevad maakohtute registriosakondade kohtunikuabid, kelle pädevuses on majandusaasta aruande esitamata jätmisel trahvimääruse tegemine. Käesoleval aastal kinnitatud koosseisude alusel on registriosakondades kohtunikuabisid 20. Kaudselt on kavandatavate muudatustega seotud ka need juriidilised isikud, kes on probleemi põhjustajad ehk need juriidilised isikud, kes oma majandusaasta aruande esitamisega hilinevad. Neid on hinnanguliselt 20% kõikidest aruandekohustuslastest.
6. Eesmärk ja saavutatava olukorra kirjeldus	Peamiseks eesmärgiks on tõsta õigeaegselt esitatavate majandusaasta aruannete arvu. Õigeaegselt esitatavate majandusaasta aruannete arvu saab suurendada muutes nende aruandekohustuslaste käitumist, kes aruande esitamisega hilinevad. Justiitsministeeriumi hinnangul saab hilinejate käitumist muuta just järelevalve tõhustamise kaudu, mis hõlmab endas nii majandusaasta aruande esitamise kohustuse meeldetuletamist kui ka vajadusel sunnimeetmete kohaldamist. Selline tegevus peab aga olema järjepidev, et aruandekohustuslasel tekiks harjumus oma seadusest tulenevat kohustust ka igal aastal õigeaegselt täita. Maakohtute registriosakondade töö ei ole majandusaasta aruannete esitamise üle teostatava järelevalve osas olnud eelkirjeldatud põhjustel järjepidev ja ühtne, mistõttu on tekkinud vajadus anda see ülesanne asutusele, kelle tegevus järelevalve läbiviimisel viiks soovitud eesmärgini. Kuna Maksu- ja Tolliametil (edaspidi MTA) on pikaajased kogemused järelevalve läbiviimisel füüsilisest isikust ettevõtjate ja

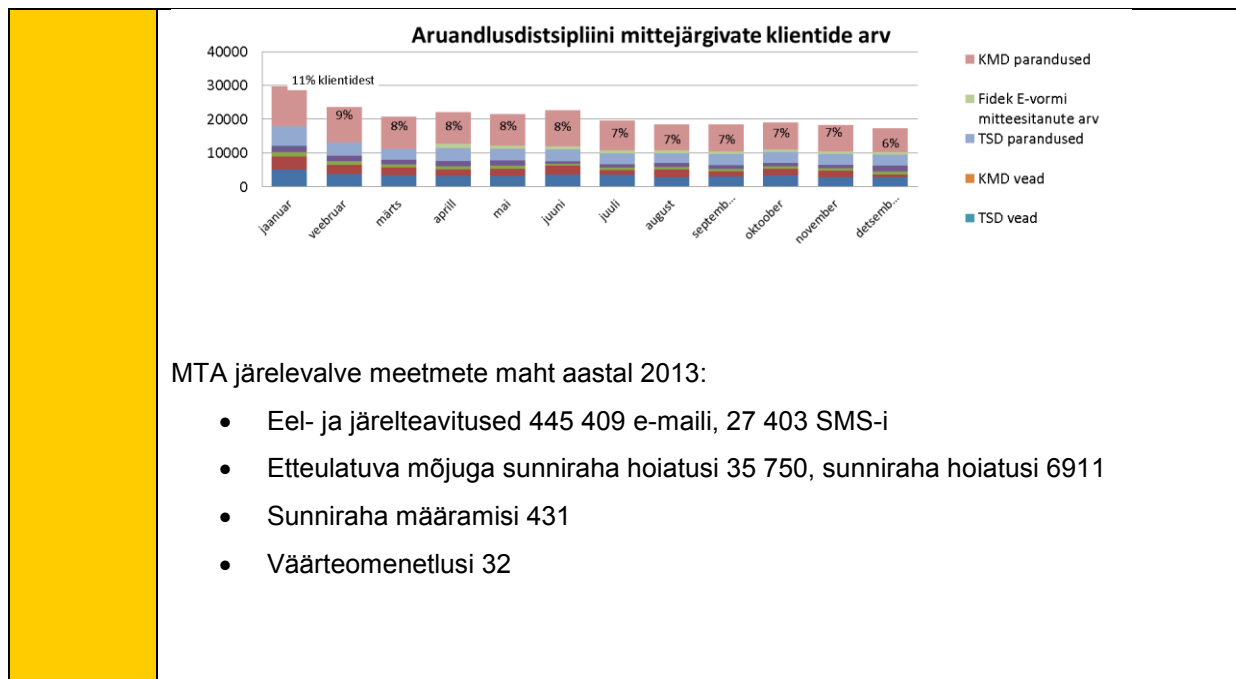
juriidiliste isikute üle, kellel on kohustus esitada MTA-le käibemaksu-, tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioone ning füüsilisest isikust ettevõtja tuludeklaratsiooni E-vorme, on tekkinud idee muuta seadusest tulenevat majandusaasta aruande esitamise kohustust selliselt, et aruanne tuleb maakohtu registriosakonna asemel esitada MTA-le. Sel juhul saab ka järelevalvet majandusaasta aruande õigeaegse esitamise üle läbi viia MTA. Alates 2013. aastast on MTA-l kasutuses toimiv automaatne süsteem aruandekohustuslastele teavituste saatmisel (IRIS), mida saaks edukalt kasutada ka majandusaasta aruande esitamiseks kohustatud isikutele meeldetuletuste saatmisel. MTA poolses järelevalves on rõhk just eel- ja järelteavituste saatmisel, mille tulemusel on sunniraha kohaldamine ning väärtegude alustamine pigem harvad.

Järgnev tabel illustreerib ilmekalt, kuidas järelevalve tõhustamine on aastate lõikes vähendanud MTA-le tähtajaks esitamata deklaratsioonide arvu:

Aruandluskülekus ja mahud MTA-s aastal 2013:

III. Kaalutud lahendused

7. Kaalutud võimalikud lahendused	Avalikkuse teavitamine		Rahastamise suurendamine		Mitte-midagi-tegemine	
	Senise regulatsiooni parem rakendamine	x	De-regulatsioon		Uue regulatsiooni loomine	x
	Muu (palun täpsusta):					
7.1. Kaalutud võimalike lahenduste võrdlev analüüs	Majandusaasta aruande esitamise distsipliini parandamiseks on kaalutud erinevaid lahendusvariante. <u>I Ajas progresseeruva tasu kehtestamine majandusaasta aruande esitamisega hilinemisel</u> Selle idee kohaselt oleks majandusaasta aruande õigeaegne esitamine registripidajale tasuta, kuid aruande esitamine pärast seaduses nõutavat tähtaega tasuline. Tasu suurus oleks ajas progresseeruv ehk sõltuks sellest, kui palju aruande esitamisega hilinetakse. Kehtestatava avalik-õigusliku tasu näol on PS § 113 kohaselt tegemist riikliku lõivuga, mis laekub RIK-i eelarvesse. Ideest lähtuvalt kaoks aruande mitteesitamisel sunnimeetmena registripidaja poolne trahvi kohaldamine, kuid säiliks ÄS § 60, MTÜS § 36¹ ja SAS § 34¹ sätestatud regulatsioon. Nimetatud sätete kohaselt algatab registripidaja mitmest etapist koosneva järelevalvemenetluse, mis võib aruande esitamata jätmisel lõppeda ühingu registrist kustutamise või sundlõpetamisega.					

Nimetatud süsteem eeldab ettevõtjaportaali e-aruandluskeskkonna lisaarendusi, sest portaali on vaja lisada tasu maksmise süsteem, mis arvestaks aruandluskohuslase majandusaasta lõpuga, ajas progresseeruva tasusüsteemiga ja muude vajalike nüanssidega, et tagada süsteemi tõrgeteta toimimine.

Kirjeldatud lahendusvariant ei leidnud ministeeriumisisest toetust, kuna riikliku lõivu kehtestamine aruande hilinenud esitamisel oleks põhiseaduse valguses problemaatiline. Valiku muudab keeruliseks eelkõige tasus peituv karistuslik element, mis muudab tasu olemuse sisuliselt trahviks, mille suurus on seotud rikkumise ajalise perioodiga. Samuti peab tasu katma kulutused, mida haldusorgan teenust pakkudes teeb ning see ei tohi olla kasumit teeniva eesmärgiga, mille arvelt kaetakse muid kulutusi, mis ei ole pakutava teenusega seotud.

II Ajas progresseeruva riigilõivu kehtestamine hilinenud majandusaasta aruande esitamisel

See lahendus sarnaneks ülalkirjeldatud variandiga, kuid riikliku lõivu asemel oleks kulupõhine riigilõiv, mis laekub riigieelarvesse. Vastav toiming koos riigilõivumääraga tuleks sätestada riigilõivuseaduses.

See variant leidis ministeeriumisisese poolehoiu. Väljapakutud lahendust ei toetanud aga suurim ettevõtjate organisatsioon Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (KTK). KTK ei ole veendunud, et väljapakutud lahendus vähendaks oluliselt nende ühingute osakaalu, kes esitavad aruande seaduses sätestatud tähtajast hiljem, vaid leiavad, et teatud juhtudel võib sellel olla hoopis vastupidine mõju – kehtestatud riigilõiv võib muutuda seaduslikuks hinnaks aruande esitamisega hilinemise eest. KTK hinnangul oleks kehtivatel sanktsioonidel suurem mõju aruande esitamise distsipliini parandamisel kui kehtestataval riigilõivul. Kehtiv trahvisüsteem on nende hinnangul riigilõivu kehtestamisest paindlikum, sest annab registripidajale võimaluse määrata ettevõtetele erineva suurusega trahv lähtuvalt ettevõtete suurusest. Samuti võimaldab kehtiv süsteem arvestada näiteks rikkumise korduvusega, mida riigilõivul põhinev süsteem ei võimaldaks.

III Olemasoleva regulatsiooni tõhusam rakendamine

Nagu eelnevalt märgitud on trahvi määramine majandusaasta aruande õigeaegse esitamata jätmise puhul seaduse kohaselt registripidaja

diskretsiooniõigus, ehk registripidaja otsustab ise, kas, kellele ja kui suure seadusega ettenähtud piires trahvi ta kohaldab. Samuti on registriosakonnad seni olnud seisukohal, et nende peamine ülesanne on registripidamine ehk avalduste läbivaatamine ja registrikannete tegemine. Kuna juriidiliste isikute arv registris, laekuvate avalduste ja registrikannete arv igal aastal tõuseb, jääb vähemaks seda ressursi, kes jõuaks tegeleda majandusaasta aruannete üle teostatava järelevalvega. Seetõttu on registripraktika järelevalve läbiviimisel olnud ebaühtlane ega ole mõjutanud aruandluskohustuslaste käitumist aruannete õigeaegsel esitamisel positiivses suunas. Regstrimenetlus on tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt hagita kohtumenetlus, mille sisulisse läbiviimisesse Justiitsministeerium täidesaatva riigivõimu organina sekkuda ei saa. Seetõttu on keeruline väljapool kohut selle tõhustamist mõjutada.

Aruande esitamiseks kohustatud isikute teavitamist saab Justiitsministeerium koordineerida küll läbi RIK-i, kes tagab teavituste saatmise e-posti aadressidele, kuid puudub süsteem teavituste saatmise ja aruannete esitamiste vaheliste seoste jälgimiseks. Selle väljaarendamine eeldaks täiendavaid arendustöid, mis toob kaasa kulusid.

IV Säilitada majandusaasta aruande esitamine maakohu registriosakonnale, kuid anda järelevalve majandusaasta aruande esitamise üle MTA-le

Selle lahenduse kohaselt esitatakse majandusaasta aruanne küll maakohu registriosakonnale ja kontroll juriidilise isiku seadusele vastavuse üle majandusaasta aruande kaudu jääks registripidajale, kuid aruande esitamise järelevalve funktsioon (aruande esitamise kohustuse meeldetuletamine, hoiatamine ja sunniraha määramine aruande mitteesitamisel) läheb üle MTA-le. Seadusest tulenevad mõjutusvahendid majandusaasta aruande esitamiseks mitmeetapilise kustutamismenetluse kaudu (ÄS § 60, MTÜS § 36¹ ja SAS § 34¹) jäävad samuti registripidajale.

Järelevalve funktsiooni jagamine eeldab seadusemuudatusi ja kahe asutuse infosüsteemide vahelist suhtlemist. Järelevalve läbiviimiseks vajab MTA X-tee teenuse kaudu infot äriregistri infosüsteemist majandusaasta aruannete esitamiseks kohustatud isikute kohta.

Selline lahendus toob endaga kaasa aga kahe erineva kohtumenetluse ristumise. Majandusaasta aruande esitamine registriosakonnale toimub tsiviilkohtumenetluses hagita menetluse korras, MTA poolt määratav sunniraha

aga halduskohtumenetluse reeglite kohaselt. Juhul kui MTA sunniraha määrav haldusakt vaidlustatakse halduskohtus, siis tekib küsimus, kas MTA oleks selles halduskohtumenetluses kui vastustaja ja registripidaja kui kaasatud haldusorgan HKMS § 24 tähenduses. Eriti probleemne on registripidaja menetluslik seisund, kuna HKMS § 24 kohaselt saab menetluse kaasata haldusorgani, kuid registripidaja on organisatsioonilises mõttes maakohus. Eesti kohtusüsteemi ülesehituse põhimõtetele ei haaku idee, mille kohaselt üks kohus esineb teises kohtuharus menetluse kaasatud isikuna. Teine, küll pigem praktiline probleem tekib menetluste ristumisest seeläbi, et lisaks maakohtule, kus üldjuhul lahendatakse registripidamisest tekkivad vaidlused, hakkab MTA sunniraha määruste kaudu registripidamise üle järelevalvet teostama ka halduskohus, st kaks kohtuharu hakkavad tõlgendama samu majandusaasta aruande esitamise kohustust reguleerivaid norme. Regulatsiooni, mis taolist topelt-kohtupidamist võimaldavad, tuleks siiski vältida. Veel vähem põhjendatud oleks variant, et MTA poolt majandusaasta aruande esitamata jätmise eest määratud sunniraha vaadataks läbi tsiviilkohtus hagita menetluse korras. Eeltoodust tulenevalt ei ole selline lahendusvariant paraku mõeldav.

V Majandusaasta aruanne esitatakse maakohtu registriosakonna asemel MTA-le ning järelevalvet aruande õigeaegse esitamise üle teostab MTA

Selle lahenduse kohaselt esitatakse majandusaasta aruanne elektrooniliselt läbi ettevõtjaportaali maakohtu registriosakonna asemel hoopis MTA-le, kes teostab ka järelevalvet aruande õigeaegse esitamise üle, st tuletab aruande esitamise kohustust meelde, hoiatab ja määrab vajadusel sunniraha.

Kontroll juriidilise isiku seadusele vastavuse üle jääb endiselt registripidajale, näiteks kui registripidaja saab infot, et äriühingu netovara ei vasta seaduse nõuetele, määrab registripidaja ühingu tähtaja seaduses ettenähtud meetmete kohaldamiseks ja netovara seadusega kooskõlla viimiseks. Kui puuduseid ei kõrvaldata, algatab registripidaja ühingu sundlõpetamise. Samuti jääb registripidaja pädevusse juriidilise isiku kustutamine registrist majandusaasta aruande mitteesitamisel, sest see annab tunnistust, et juriidiline isik ei tegutsegi.

Selline lahendus välistab eelmises lahendusvariandis kirjeldatud probleemid, mis tekivad erinevate kohtumenetluste ristumisel. Samuti on nii aruandekohustuslastele kui ka avalikkusele tervikuna selgem, et majandusaasta aruande õigeaegse esitamise üle teostab järelevalvet asutus, kellele see ka esitada tuleb – MTA.

Majandusaasta aruande elektroonilise esitamise süsteem ei muutu. Aruanne esitatakse MTA-le läbi ettevõtjaportaali aruandluskeskkonna, mida haldab RIK,

	või notari vahendusel ja aruanne avalikustatakse äriregistri teabesüsteemis. Nii on juriidilise isikuga seotud andmed ja dokumendid nähtavad ühest kohast nagu näeb ette ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/101/EL, tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks. Majandusaasta aruande esitamise ja järelevalvega seotud muudatused eeldavad seadusemuudatusi ja kahe asutuse infosüsteemide vahelist suhtlemist. Järelevalve läbiviimiseks vajab MTA X-tee teenuse kaudu infot äriregistri ettevõtjaportaali kaudu esitatud majandusaasta aruannete kohta ja aruande esitamiseks kohustatud isikute kohta tervikuna, et selgitada välja aruande esitamise hilinevad ja seda mitteeesitanud isikud. Infosüsteemide arenduste täpsem vajadus vajab veel täiendavat analüüsi. Nii Rahandusministeerium kui ka MTA on väljendanud oma esialgset nõusolekut sellise funktsiooni ülevõtmiseks registripidajalt.
7.2. Kokkuvõte	Väljapakutud viiest lahendusvariandist on majandusaasta aruande esitamise distsipliini parandamiseks parim lahendus seadusandluse muutmine selliselt, et majandusaasta aruanne esitatakse ja aruande esitamise järelevalve läheb üle MTA-le, kuna ülejäänud kirjeldatud lahendusvariandid ei vii soovitud eesmärgini. Nagu eespool kirjeldatud on MTA-l pikaajalised kogemused järelevalve läbiviimisel füüsilisest isikust ettevõtjate ja juriidiliste isikute üle, kellel on kohustus esitada MTA-le erinevaid maksudeklaratsioone. Samuti on neil kasutusel läbimõeldud toimiv taktika (eel- ja järelteavituste süsteem, mis on vähendanud reaalsete sunnimeetmete kohaldamist) ning automaatne süsteem (IRIS) järelevalve läbiviimiseks ja selle jälgimiseks. See annab alust arvata, et analoogne kontroll majandusaasta aruannete esitamise kohustuse täitmise üle suudab mõjutada nende 20% juriidiliste isikute käitumist, kes oma majandusaasta aruande esitamise hilinevad ning takistavad seeläbi paljude asutuste tööd.

IV. Kavandatav õiguslik regulatsioon

8. Kavandatava regulatsiooni õiguslikud raamid (<i>sh põhiseadusega määratletud raamid ning Euroopa Liidu ja muu rahvusvahelise õigusega määratletud raamid</i>)	PS § 31. Eesti kodanikel on õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikega ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel.

	ÄS § 97¹ lg 1, § 179 lg 4, § 334 lg 2, § 388 lg 2, MTÜS § 36 lg 5, SAS § 34 lg 4, TÜS § 72 lg 3, EKS § 12⁹ lg 2, AÜS § 10 lg 2¹, KiKoS § 25¹, KÜS § 15 lg 4 sätestavad, et majandusaasta aruanne esitatakse maakohtu registriosakonnale. Lisaks on nimetatud seadustes ka muid sätteid, mille sõnastusest selgub sama põhimõte. ÄS § 32 lg 3, MTÜS § 78 lg 3, SAS § 14 lg 5 näevad ette majandusaasta aruande esitamise maakohtu registriosakonnale elektrooniliselt. PankrS § 128 lg 2 näeb ette, et lõppenud majandusaasta aruande registripidajale esitamise tähtaeg hakkab kulgema pankroti väljakuulutamisesest arvates. NotTS § 31 p 25 sätestab, et notari tasu majandusaasta aruande edastamisel registrit pidavale kohtule on 25,55 eurot. ÄS § 60, MTÜS § 36¹ ja SAS § 34¹ reguleerivad registripidaja poolseid järelevalvetoiminguid majandusaasta aruande mitteesitamisel ja mitmeetapilist registrimenetlust aruande esitamiseks kohustatud isiku kustutamisel registrit. MKS § 85 lg 3 annab maksuhaldurile õiguse teha deklaratsiooni esitamise kohta meeldetuletusi, samuti anda korraldusi deklaratsiooni esitamiseks. MKS § 91 sätestab sunniraha määramise alused, korra ja suuruse deklaratsiooni ja selle paranduste esitamata jätmise eest. Kavandatavad muudatused ei oma puutumust Euroopa Liidu või muu rahvusvahelise õigusega.
9. Välisriigid, mille regulatsioone on kavas seaduseelnõu koostamisel analüüsida (koos põhjendusega)	Seaduseelnõu koostamisel ei ole kavas analüüsida teiste välisriikide regulatsioone, kuna majandusaasta aruande esitamise distsipliini parandamise lahendus on leitav siseriiklikul tasandil.
10. Kavandatava regulatsiooni kirjeldus, sh regulatiivsete võimaluste kirjeldus	Väljapakutud lahenduse realiseerimiseks tuleb muuta äriseadustikku, mittetulundusühingute seadust, sihtasutuste seadust, tulundusühistute seadust, erakonnaseadust, ametiühingute seadust, kirikute ja koguduste seadust, korteriühistuseadust, pankrotiseadust ja notari tasu seadust ning sätestada, et majandusaasta aruanne esitatakse maakohtu registriosakonna asemel MTA-le. Lisaks tuleb äriseadustikus, mittetulundusühingute ja sihtasutuste seaduses

	täpsustada majandusaasta aruande esitamata jätmise tagajärgi ning reguleerida väga selgelt järelevalvetoimingud, mida MTA ning registripidaja sel juhul teevad. Maksukorralduse seadust täiendatakse ja selles sätestatakse lisaks maksudeklaratsioonide esitamise üle teostatavale järelevalvele ka majandusaasta aruannete esitamise ja selle üle teostatava järelevalve kord.
10.1. Töötatakse välja uus tervikseadus	10.2. Muudatused viiakse sisse senise seaduse struktuuri X
11. Selgitus	Uue tervikseaduse koostamine ei ole vajalik, sest seadusi muudetakse ja täiendatakse vaid vajalike sätete muutmise või lisamisega.
12. Puudutatud ja muudetavad õigusaktid	Muudatusi on vaja teha äriseadustikku, mittetulundusühingute seadusesse, sihtasutuste seadusesse, tulundusühistute seadusesse, erakonnaseadusesse, ametiühingute seadusesse, kirikute ja koguduste seadusesse, korteriühistuseadusesse, maksukorralduse seadusesse, pankrotiseadusesse ja notari tasu seadusesse. <u>Muutmist vajavad määrused:</u> - justiitsministri 19.12.2012. a määrus nr 60 „Kohtu registriosakonna kodukord“ reguleerib majandusaasta aruannete vastuvõtmist, läbivaatamist ja aruande üle teostatava järelevalve toiminguid; - justiitsministri 28.12.2005. a määrus nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ reguleerib majandusaasta aruande elektroonilist esitamist; - justiitsministri 19.06.2009. a määrus nr 23 „Notariaadimäärustik“ § 85 lg 1 p 31 sätestab ametitoiminguna majandusaasta aruande esitamise registrit pidavale kohtule.
13. Seaduse tasandil regulatsiooni loomise vajalikkus	Muudatuste tegemine on vajalik seaduse tasandil, kuna majandusaasta aruande esitamine ja järelevalve selle üle on reguleeritud seadustega.

V. Määratletud mõjud

14. Mõju	
14.1. Kavandatav muudatus	Kavandatava muudatuse kohaselt esitatakse majandusaasta aruanne maakohu registriosakonna asemel MTA-le. Sellest tulenevalt antakse ka järelevalve funktsioon majandusaasta aruannete esitamise üle MTA-le. Muudatuse eesmärgiks on suurendada õigeaegselt esitatavate majandusaasta aruannete arvu ja tagada seeläbi nende asutuste parem töö, kes kasutavad esitatud aruandeid erinevate majandusanalüüside, võrdluste ja kokkuvõtete tegemiseks.

14.1.1 Mõju valdkond I ja alajaotis	Mõju majandusele: ettevõtluskeskkond ja ettevõtete tegevus	14.1.1.1 Avalduv mõju	Kui majandusaasta aruanne tuleb esitada MTA-le ja järelevalve funktsioon majandusaasta aruannete esitamise üle antakse samuti MTA-le, suureneks eelduslikult õigeaegselt esitatud majandusaasta aruannete esitamiste arv. MTA-l on pikaajased kogemused ja toimiv automaatne süsteem aruandekohustuslastele teavituste saatmisel (IRIS) ning järelevalve tegemisel, mida saaks edukalt kasutada ka majandusaasta aruande esitamiseks kohustatud isikute osas. Samuti on MTA-l selged tulemust tõestavad andmed töhusa järelevalve läbiviimisel (vt p 6 toodud näitlikke tabeleid), mis annab alust arvata, et analoogse süsteemi rakendamine majandusaasta aruannete esitamise üle teostatavas järelevalves suudab mõjutada nende aruandekohustuslaste käitumist, kes oma majandusaasta aruande esitamisega hilinevad. MTA kogemuste rakendamine majandusaasta aruannete esitamise üle teostatavas järelevalves oleks seetõttu selgelt tõhusam kui kehtiv süsteem. Õigeaegselt esitatud majandusaasta aruanded aitavad kaasa kogu era- ja avaliku sektori tööle, kus esitatud aruannete andmeid kasutatakse ning tagavad parema kvaliteediga statistika, majandusanalüüsid, võrdlused ja kokkuvõtted, mida erinevad isikud ja asutused majandusaasta aruannete põhjal teevad. Muudatustest on kaudselt mõjutatud ka need juriidilised isikud, kes oma majandusaasta aruannet õigeaegselt ei esita. Kaudselt seetõttu, et igal aruandekohustuslasel on võimalus esitada oma majandusaasta aruanne õigeaegselt. Kuna kavandatava lahenduse kohaselt aruande elektroonilise esitamise süsteem ei muutu, siis ei ole aruandekohustuslasel sisulist vahet, millisele

			asutusele täpsemalt aruanne laekub. Samuti ei muudeta aruande koostamisega seonduvat regulatsiooni ega aruande esitamise tähtaega. Ilmselt on aga mõju suurem neile juriidilistele isikutele, kellele MTA määrab aruande mitteesitamise eest sunniraha, kuna määratava sunniraha määr erineb maakohthu registriosakonna poolt määratavast trahvi suuruselt. MKS § 91 lg 4 kohaselt võib määratava sunniraha suurus jääda vahemikku 1300–3300 eurot, samal ajal kui registripidaja poolt määratav trahv jääb ÄS § 71 lg 2¹ ja TsMS § 46 lg 1 kohaselt 200–3200 euro piiresse. Oluline vahe on just esmase trahvi ja sunniraha suuruse vahel.	
14.1.1.2 Olulisus	Ulatus	V	Sihtrühma suurus	K
	Sagedus	V	Ebasoovitavate mõjude risk	V
14.1.1.3 Edasine analüüs	Olulised mõjud puuduvad			
14.1.1.4 Miks on mõju ebaoluline?	Muudatuse peamiseks eesmärgiks on muuta nende aruandekohustuslaste käitumist, kes esitavad oma majandusaasta aruande hilinemisega. Kuna eelnõuga ei muudeta aruande esitamiseks ettenähtud aega, vaid ainult aruannete üle teostatava järelevalve regulatsiooni, ei saa eeldada, et aruandekohustuslastest sihtgrupp peaks oma käitumist sihiteadlikult ümber kohaldama. Majandusaasta aruande esitamise tähtaeg on muutumatu püsinud aastaid. Aruande esitamisega hilinejad peavad praegu ja ka muudatuste rakendudes arvestama, et sellisel käitumisel on tagajärjed. Täna võib registripidaja määrata aruande esitamisega hilinejatele trahvi, muudatuste rakendudes võib MTA määrata sunniraha. Samuti ei pea oma käitumist muutma need asutused ja isikud, kes oma tööks majandusaasta aruannete andmeid kasutavad. Kui rohkem aruandeid esitatakse õigeaegselt, on andmekasutajatest sihtgrupil lihtsalt paremad võimalused oma tööd teha ning aruannete alusel tehtud statistika ja analüüsid kajastaksid täpsemalt Eesti majanduskeskkonda. Eeltoodust lähtuvalt võib mõju ulatust pidada väikeseks. Mõju avaldumise sagedus on väike, sest majandusaasta aruanne esitatakse riigile vaid kord aastas. Ühinguid, kes oma majandusaasta aruande hilinemisega esitavad, on kõikidest aruandluskohustuslastest ligikaudu 20%. Muudatuste jõustudes see arv			

	eeldatavasti väheneb. Sellest tulenevalt võib mõjutatud aruandluskohustuslastest sihtrühma suurust pidada keskmiseks. Asutuste ja isikute arvu, kes oma tööks majandusaasta aruandeid vajavad, on raske määratleda, kuna nende täpne arv on teadmata. Pigem võib sihtgrupi suurust võrreldes kõikide asutustega pidada väikeseks. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise riski hindamisel tuleb arvestada seda, et kõikidel aruande esitamiseks kohustatud isikutel on võimalus esitada majandusaasta aruanne seaduses ettenähtud tähtaja jooksul. Seetõttu ei saa muudatusega seotud mõjusid pidada ka koormavaks või piiravaks. Koormavaks võivad mõjud osutada vaid neile aruandluskohustuslastele, kellele MTA määrab sunniraha, kuna sunniraha määrad erinevad registriosakonna määratavast trahvi suurusest. Kuna määratavale sunnirahale eelneb aruandluskohustuslaste teavitamine ja hoiatamine, on igal aruande esitamiseks kohustatud isikul võimalik ise kirjeldatud riski vältida. Asutustele, kes kasutavad majandusaasta aruandeid oma tööks, ebasoovitavate mõjude avaldumise riske ei kaasne. Kokkuvõtvalt võib öelda, et kaasnevad mõjud on sihtrühma jaoks väheolulised.			
14.1.2 Mõju valdkond II ja alajaotis	Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele: asutuste korraldus	14.1.2.1 Avalduv mõju	Muudatuse kohaselt esitatakse majandusaasta aruanne MTA-le ja aruande esitamise järelevalve funktsioon (aruande esitamise kohustuse meeldetuletamine, hoiatamine ja sunniraha määramine aruande mitteesitamisel) läheb samuti üle MTA-le. Registripidajale jääb aga jätkuvalt kontroll juriidilise isiku seadusele vastavuse üle, st registritoimingud seoses netovara langemisega alla seadusega sätestatud piiri ning registrist kustutamine seoses majandusaasta aruande mitteesitamise. Sellest tulenevalt suureneb mõningal määral MTA töökoormus ja väheneb maakohtute registriosakondade töökoormus, kuna kohtunikuabid majandusaasta aruannete esitamata jätmisel enam trahve ei määra.	
14.1.2.2 Olulisus	Ulatus	V	Sihtrühma suurus	V
	Sagedus	V	Ebasoovitavate mõjude risk	V
14.1.2.3 Edasine analüüs	Olulised mõjud puuduvad			
14.1.2.4 Miks on	Trahvimise võimalus tervikuna registrimenetlustest ei kao, väheneb vaid seadusest tulenev võimalus majandusaasta aruande esitamata jätmisel trahvi kohaldada. Selle			

mõju ebaoluline?	asemel kohaldab sunniraha ja teeb sellele eelnevaid hoiatusi MTA. Seega kohtunikuabide ülesanded ei muutu ja nad oma tegevust ümber korraldama ei pea. Samuti ei muutu MTA spetsialistide tööülesanded, sest erinevate maksudeklaratsioonidega seotud järelevalvet juba tehakse. Lisandub vaid järelevalve majandusaasta aruannete esitamise kohustuse jälgimiseks. Arvestades MTA spetsialistide pikaajalist kogemust järelevalve tegemisel, kasutusel olevat automatiseeritud süsteemi, mis oluliselt lihtsustab majandusaasta aruannete esitamise eel- ja järelteavitamist, võib eeldada, et MTA poolt läbiviidav järelevalve on aruandluskohustuslaste käitumise mõjutamisel tulemuslikum kui senine registripidaja poolne järelevalve. Kuna MTA poolses järelevalves on suur rõhk just eel- ja järelteavitustel on alust arvamaks, et see vähendab ka sunniraha kohaldamise vajadust. Seetõttu võib mõju ulatust nii registripidajale kui ka maksuhaldurile pidada väikeseks. Muudatuste mõjul muutub trahvimääruse tegemine registrimenetluses veelgi harvemaks. Tõuseb mõnevõrra maksuhalduri järelevalve osakaal, kuid lisanduv töö on vaid osa nende koormusest, mis ei võta MTA hinnangul tervet tööpäeva. Seega võib mõju avaldumise sagedust pidada väikeseks. Mõjutatud sihtrühma suurus on samuti väike, sest kohtunikuabide ja maksuhaldurite arv on võrreldes kogu ametnikkonnaga Eestis väga väike. Täna töötab maakohtute registriosakondades kokku 20 kohtunikuabi. MTA poolt oleks järelevalvega seotud 46 spetsialisti (sama arv tegeleb maksudeklaratsioonide esitamise jälgimisega ka praegu). Kuna seadusest tulenevad võimalused trahvi kohaldamiseks vähenevad, võimaldab see kohtunikuabidel tegeleda muude ülesannete täitmisega. Maksuhaldurite töökoormus küll kasvab, kuid lisanduv osa ei ole mahukas. Lisaks on töövõtted analoogsed maksudeklaratsioonide üle teostatava järelevalvega, mistõttu ebasoovitavate mõjude avaldumise riske ei kaasne. Kokkuvõttes võib öelda, et kaasnev mõju kohtunikuabidele ja maksuhalduritele on väheoluline.

VI. Väljatöötamise tegevuskava

15. Eeldatav kontseptsiooni valmimise ja kooskõlastamisele saatmise aeg (kui järgmise sammuna koostatakse eelnõu kontseptsioon)	Kontseptsiooni koostamist ei ole kavandatud.
16. Eeldatav eelnõu kooskõlastamisele saatmise aeg	November-detsember 2014
17. Eeldatav avaliku konsultatsiooni toimumise aeg	Jaanuar 2015
18. Õigusakti eeldatav jõustumise aeg	01.01.2016
19. Kaasatavad valitsusasutused ja valitsusvälised organisatsioonid	Ministeeriumid, Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet, Maakohtud, Riigikohus, Õiguskantsler, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate

	Assotsiatsioon, Teenusmajanduse Koda, Audiitorkogu, Eesti Raamatupidajate Kogu, Eesti Pank, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Eesti Korterühistute Liit, Notarite Koda, Eesti Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, Eesti Kohtunikuabide Ühing, Advokatuur, Tartu Ülikool, Registrate ja Infosüsteemide Keskus.
20. Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed (sh nii sisulise kui juriidilise analüüsi teinud ametnikud)	Kristi Uiibo (kristi.uiibo@just.ee) (teenistussuhe peatatud) Berit Loog (berit.loog@just.ee)

